

Evert Bisschop Boele

De toekomst van de muziekeducatie

Presentatie Inspiratiedag Muziek in de Mienskip, Drachten, 5 oktober 2016

Onderzoeksgroep Kunsteducatie

De toekomst van de muziekeducatie

Hoe wordt er in 2050 gepraat over het belang van de muziekles op school?

... de leukste les van
de week ...
... belangrijk ...
... onze les ...
... muziek werd toen
nog belangrijker voor
me...

Is muziek belangrijk?

- 20% van de Nederlandse bevolking bespeelt een instrument of zingt
- 10% heeft muzikles
- 53% bezoekt regelmatig een dans-, muziek- of theatervoorstelling (*Van den Broek, De Haan & Huysmans, 2009*)
- 3 uur en 20 minuten per dag besteedt de gemiddelde Nederlander aan televisiekijken (*Stichting Kijkonderzoek, 2015, p. 53*),
- Zes van de tien meest beluisterde radiostations in Nederland zijn muziekzenders (*NLO, 2015*)
- YouTube is de meest geïnstalleerde app, Spotify staat op 3 (*GfK/SPOT, 2014*).
- 92% van de Nederlandse bevolking luistert naar muziek in de auto (*Intomart/GfK, 2011*).

Ervaren wij muziekonderwijs als belangrijk?

- Stemmers op de *Top 2000* gaven aan dat het vak geschiedenis hun favoriete vak op school was; het vak muziek stond op plaats negen (*Draaisma, Wijffjes & Vingerhoets, 2011*)
- Van alle Nederlandse examenleerlingen kiest iets meer dan 2% voor het vak muziek als eindexamenvak (*Alberts & Erens, 2015*)
- Van tegen de 90% van groepsleerkrachten in het basisonderwijs wordt gezegd dat ze niet voldoende bekaam zijn om zelf muziek in de klas een plek te geven (*Hoogeveen e.a., 2014*)
- Van een set van 20 intensief geïnterviewde volwassenen noemden slechts drie het binnenschoolse muziekonderwijs op de basisschool of in het middelbaar onderwijs spontaan als van belang voor hun muzikale biografie (*Bisschop Boele, 2013*)
- En dit is een hardnekkig en internationaal verschijnsel (*Ross, 1995*)

Een paar uitspraken over muziek in het v.o.

I11: Die muziekles, hoe dat toen werd gebracht op school, daar had ik eigenlijk helemaal niks aan. (...) En wat ik zeg, in die schoolband, het was eigenlijk niks. Nee. Ik speelde wel mee maar ik vond het niet leuk. Zo. Het was wel een leuke ervaring misschien, even, maar voor de muziek – het was niet mijn muziek.

I16: Klassieke muziek kregen we dus heel veel mee. En ook gewoon normale pop, maar dat was meer gebaseerd op hoe de muziekleraar dat zag. Toto, Lonely Heart, dat weet ik me nog te herinneren, daar was hij helemaal gek van (...). Elke keer als ik dat nummer dus hoor [lacht] denk ik aan die leraar die helemaal in de klas met zijn bas bezig was en dat wij daar naar moesten luisteren.

Jouw muziek – mijn muziek

Cavicchi's tweedelingsthese

Daniel Cavicchi – MayDayGroup

www.maydaygroup.org

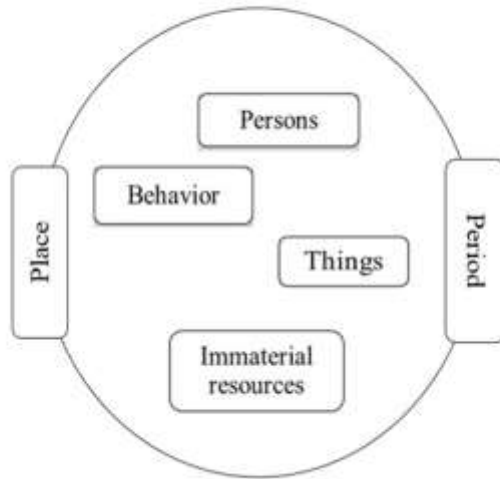
“Idio-culture” – “unique understanding of how to be musical in this world”

vs.

geïstitutionaliseerde schoolmuziek-cultuur: ‘het werk’; de uitvoering; het notenschrift; de technische beheersing

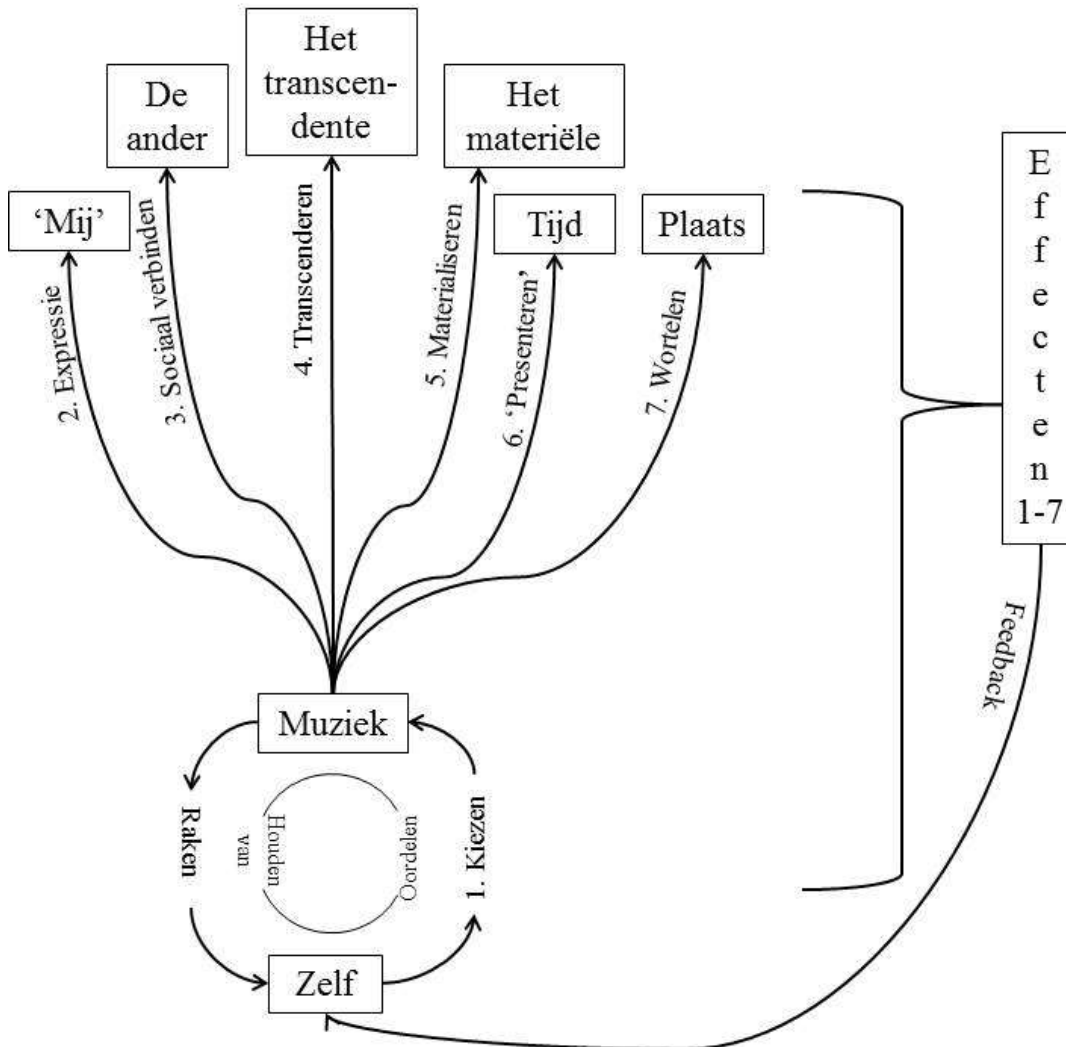
(Cavicchi 2009)

Wat mensen doen met muziek ('uses of music')

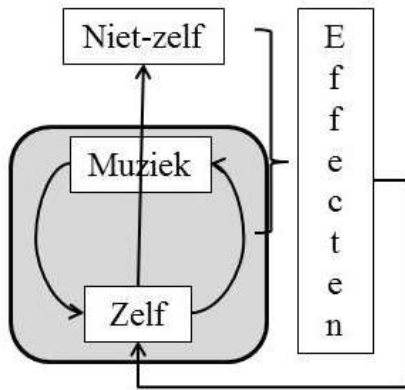
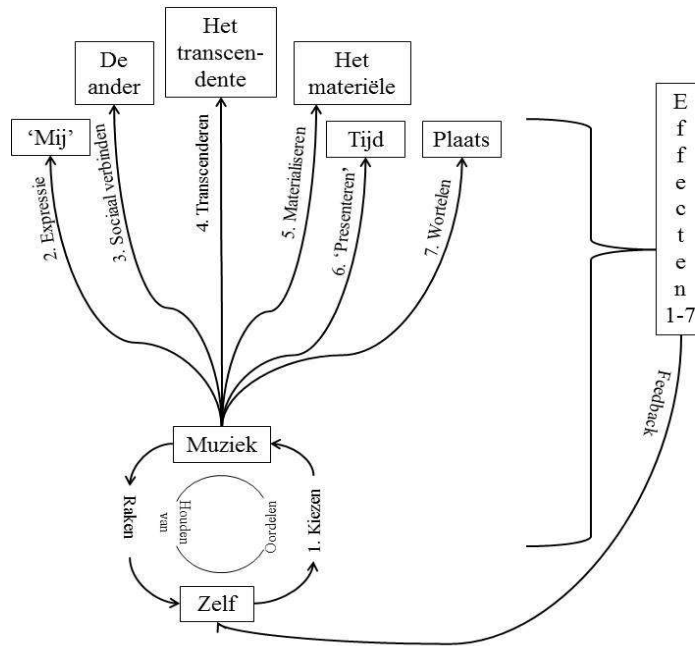

Bladzijden omslaan	Een wedstrijd houden	Lesmateriaal schrijven	Rappen
Catalogiseren	Gelijkgestemden ontmoeten	Muziek afspelen (av)	Spelletjes spelen
Concerten bezoeken	Huilen	Notenschrift lezen	Teksten op bestaande muziek schrijven
Dansen	Instrumenten bespelen	Opnemen	Uitvoeren
Dansvoorstellingen bezoeken	Instrumenten samen bespelen	Organiseren	Uitwisselen
DJ-en	Leiden	Playbacken	Uitzenden via de media
Doen aan muziek	Lesgeven	Praten over muziek	Verzamelen
Een instrument bouwen		Publiek bekijken	Zingen
Een versterker bouwen		Musici bekijken	

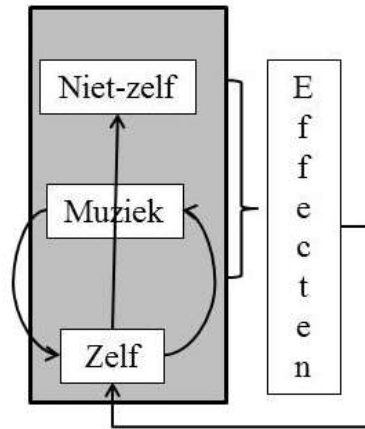
Wat muziek doet voor mensen ('functions of music')

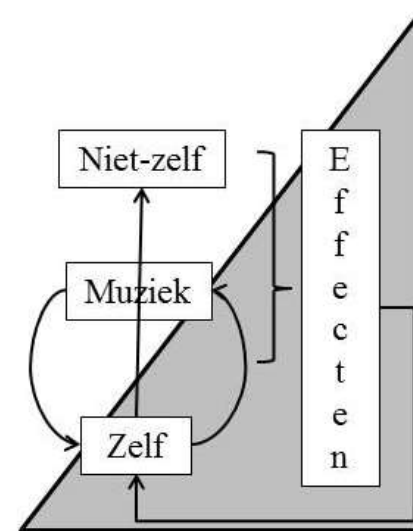
De toekomst van de muziekeducatie

Bevestigen

Verbinden

Reguleren

Muziek in het dagelijks leven

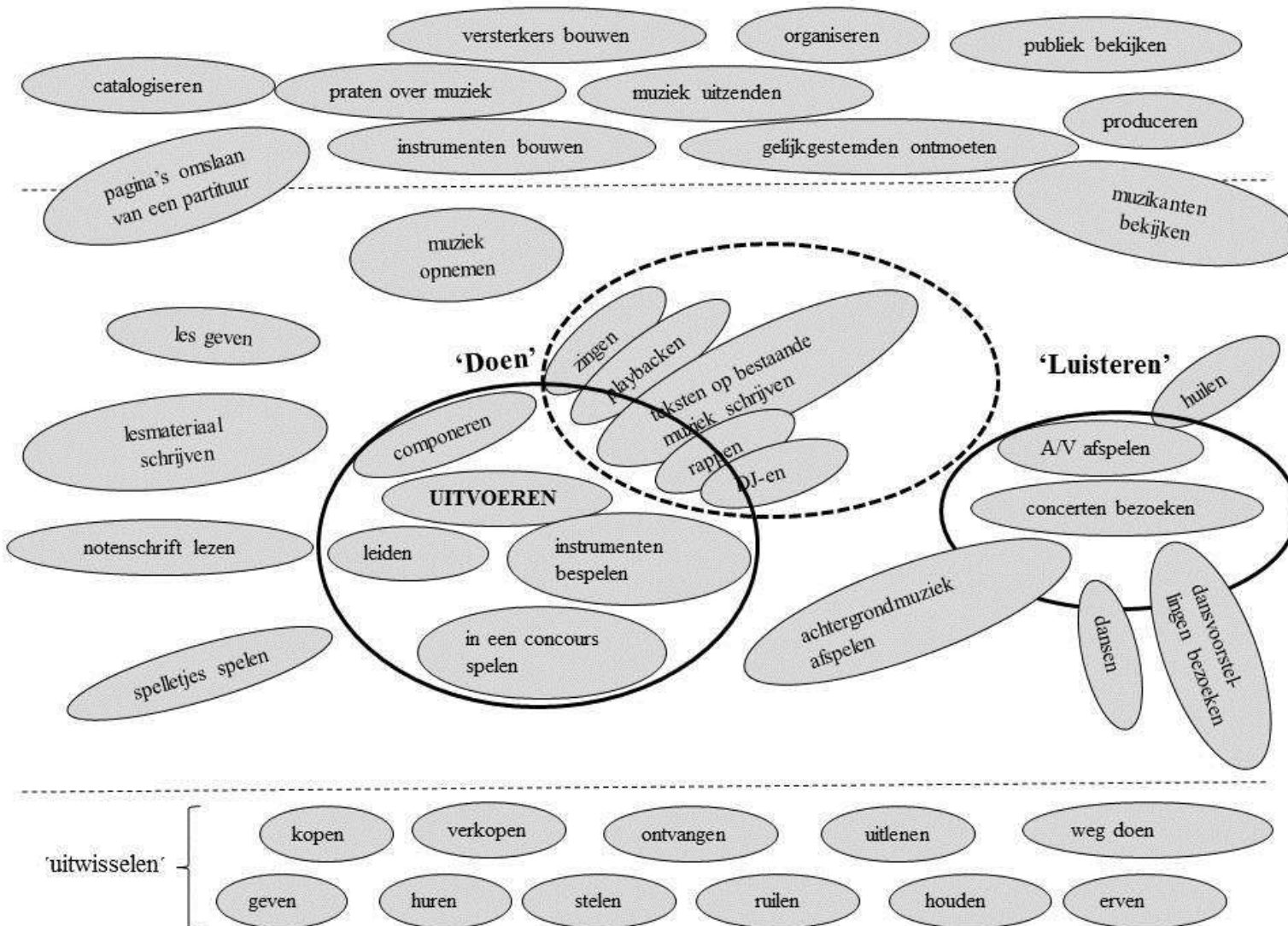
“... when you ask ordinary people (that is, not music professionals) to talk about their musical lives, most of them initially respond with incredulity, protesting that they "don't know anything about music." Then they talk for two hours about all sorts of activities and feelings that apparently have no name.” *(Cavicchi, 2009)*

Wat vinden 'wij' over muziekgebruik?

Bladzijden omslaan	Een wedstrijd houden	Lesmateriaal schrijven	Rappen
Catalogiseren	Gelijkgestemden ontmoeten	Muziek afspelen (av)	Spelletjes spelen
Concerten bezoeken	Huilen	Notenschrift lezen	Teksten op bestaande muziek schrijven
Dansen	Instrumenten bespelen	Opnemen	Uitvoeren
Dansvoorstellingen bezoeken	Instrumenten samen bespelen	Organiseren	Uitwisselen
DJ-en	Leiden	Playbacken	Uitzenden via de media
Doen aan muziek	Lesgeven	Praten over muziek	Verzamelen
Een instrument bouwen		Publiek bekijken	Zingen
Een versterker bouwen		Musici bekijken	

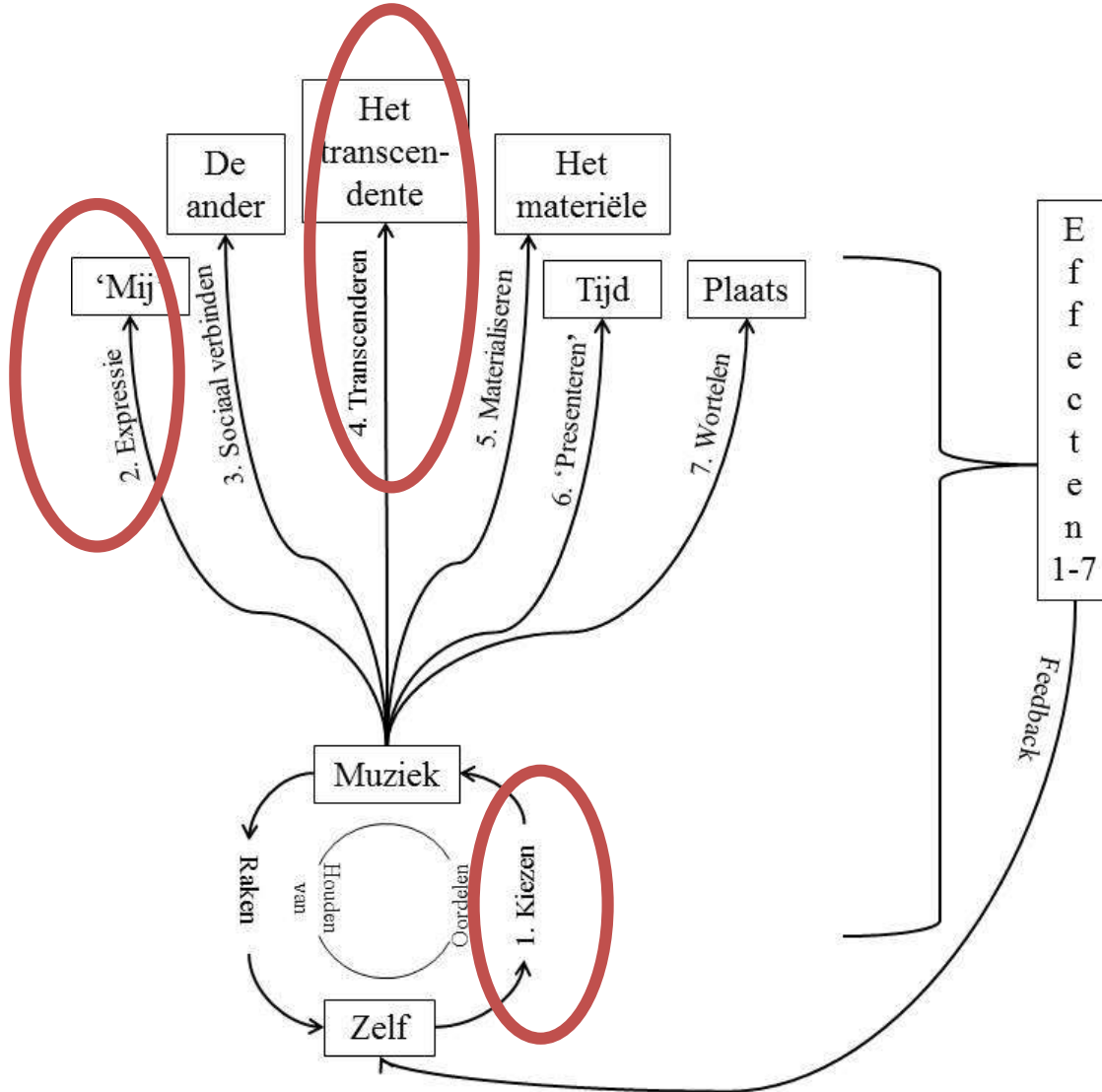
Wat vinden 'wij' over muziekgebruik?

Samenleving

A
M
B
A
C
H
T

Wat vinden 'wij' over functies van muziek?

K
U
N
S
T

E
X
P
R
E
S
S
I
E

In woorden

- Muziek bevestigt, verbindt en reguleert het zelf.
- Dat gebeurt in het dagelijks leven, op vele verschillende manieren, in alle mogelijke genres, door allerlei vormen van gedrag – ieder individu heeft een eigen, dikwijls zeer betekenisvolle ‘idio-cultuur’
- Maar onze dominante cultuur zegt: muziek is ‘eigenlijk’ een combinatie van Ambacht, Kunst en Expressie.
- En inderdaad: soms is muziek een ‘expressief-kunsthinnig ambacht’.
- Maar meestal is het (ook) iets anders.

Onthef het 'expressief-kunstzinnig ambacht' uit de macht

- Immers: mogelijk, maar niet algemeen-geldig
- Individuen weten zelf heel goed wat muziek voor hen 'eigenlijk' is - Cavicchi's 'idio-culturen'
- De centraliteit van het 'expressief-kunstzinnig ambacht' is 'discours', en dat vind je (dus) terug in het onderwijs.
- Het resultaat: de irrelevantie van binnenschools muziekonderwijs - 'jouw muziek, mijn muziek'

2. Op weg naar idio-cultureel muziekonderwijs

- Mono – bi – multi – inter – trans → idio
- Naar een vorm van muziekonderwijs dat **radicaal begint** bij de muzikale definities van de individuen die in de klas voor je neus zitten.
- Naar een vorm van muziekonderwijs dat **radicaal doelt** op het wederzijds begrijpen van en indien mogelijk het verstevigen van het belang van muziek in het leven van al die individuen.

Doelstellingen

Idiocultureel muziekonderwijs

- faciliteert de ontwikkeling van kinderen tot het muzikale individu dat ze willen en kunnen zijn (“subjectivering”) (*Biesta 2006, 2010, 2014*)
- biedt leerlingen de kans hun muzikaliteit uit te breiden in richtingen die vanuit hun thuissituatie niet vanzelfsprekend zijn
- geeft leerlingen de gelegenheid zichzelf en anderen als muzikaal individu te begrijpen

Idiocultureel muziekonderwijs verstevigt de individuele muzikaliteit van leerlingen, opent onverwachte nieuwe muzikale ontwikkelingsmogelijkheden, en geeft hen de mogelijkheid om te gaan met muzikale verschillen.

Hoe ziet dat er uit?

Zeven uitgangspunten:

1. Muziek is een biografisch verschijnsel
2. Muzikaliteit kent een individuele definitie
3. Muziek krijgt betekenis door de functies die zij vervult
4. Muziek is concreet – dit, hier, nu
5. Muzikaal gedrag staat centraal
6. Muziek is tegelijkertijd een historisch, sociaal en individueel verschijnsel
7. Muziek wordt integraal en cultureel neutraal benaderd

De toekomst van de muziekeducatie

Hoe wordt er in 2050 gepraat over het belang van de muziekles op school?

... de leukste les van
de week ...
... belangrijk ...
... onze les ...
... muziek werd toen
nog belangrijker voor
me...

En een slotvraag aan het heden

Welke ontwikkelingen in de muziekeducatiewereld dragen werkelijk bij aan een transformatieve richting idiocultureel muziekonderwijs?

Mail: e.h.bisschop.boele@pl.hanze.nl

Site: www.lifelonglearninginmusic.org

Blog: www.evertsworldofmusic.com

